

*Алексеева Г.М., к. п. н.,
доцент кафедри комп'ютерних технологій в
управлінні та навчанні й інформатики*
*Горбатюк Л.В., к. п. н.,
доцент кафедри комп'ютерних технологій в
управлінні та навчанні й інформатики*
*Овсянніков О.С., к. п. н.,
доцент кафедри комп'ютерних технологій в
управлінні та навчанні й інформатики*

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Бердянський державний педагогічний університет, Україна

Епідемію можна однозначно вважати головним викликом ХХІ століття як для економік різних країн, так і для суспільства в цілому. COVID-19 та заходи, вжиті для протидії його поширенню, мали сильний негативний вплив на нормальне функціонування організацій, які здійснюють свою діяльність у різних сферах та галузях. Самоізоляція, періоди оплачуваних неробочих днів, повне закриття установ та підприємств сфер культури, туризму та громадського харчування, дистанційна форма роботи, обмеження доступу третім особам на різні підприємства та виробничі майданчики, скасування робочих нарад та партнерських зустрічей – все це нові умови, до яких багатьом необхідно було пристосуватися в максимально короткі терміни. Сфера освіти не стала винятком. І хоча дистанційні форми навчання динамічно розвивалися та активно використовувалися до епідемії коронавірусної інфекції, події останніх років змушують освітні заклади всіх країн різних рівнів масово переходити на дистанційний формат навчання та впроваджувати у свою діяльність відповідні інструменти.

Проблеми впровадження технологій дистанційного навчання, зокрема перспективи розвитку дистанційної освіти, досліджували Алексеева Г. М., Бондаренко Л., Бондаренко В., Шишкін Г., Мізюк В. та інші.

Метою дослідження є узагальнення проблем, які виникли при впровадженні технологій дистанційного навчання та визначення напрямів їх вирішення на перспективу.

Загальною проблемою для закладів освіти стала швидка організація віртуального простору. Так, під час організації переходу на дистанційний формат колективи не всіх шкіл вчасно зорієнтувалися в єдиній формі організації віртуального спілкування з учнями. У результаті вчителі обирали зручний для себе формат. Так, для проведення он-лайн уроків могли використовуватися Skype, Zoom, Google Meet, для обміну завданнями – різні поштові сервери, сервіси Telegram, Viber, Google Disk, для управління віртуальними класами обирали Classroom, Classtime, Google Sites, для тестування – Google Forms, Kahoot, Plickers, LearningApps та інші. Такий «розбіг» електронних ресурсів не сприяв легкості в його використанні [2, с. 34-35].

Вирішуючи проблеми впровадження дистанційних технологій навчання, ми маємо отримати освітній процес, який буде доступним, зручним, сучасним, якісним, швидким. Доступність відповідає вимогам – освіта для всіх. Зручність полягає в незалежності від місця розташування та часу. Сучасність – це освіта з використанням передових інтернет-технологій. Якість розглядається як якась альтернатива щодо ефективності традиційного (денного) навчання. Можливість прискореного навчання за індивідуальним графіком визначає швидкість.

Практика показала, що не всі матеріали, якими користувалися педагоги протягом багатьох років, підходять під формат дистанційного навчання. Для проведення уроків у дистанційному режимі не досить мати файли, оформлені за допомогою текстового редактора

та презентацій. Для якісного подання матеріалу в дистанційній формі актуальними є відео-лекції, дидактичні вправи, підготовлені за допомогою різних програмних засобів, які ми перерахували вище. Крім того, формат електронного курсу передбачає не просто слайди, а слайди, що сполучають текст із графікою, з додаванням анімації, супроводу пояснень диктором (педагогом), запис відео-лекцій. Крім того, необхідно володіти інструментами для створення електронних курсів, тестів, діалогових тренажерів тощо. Однак, щоб створити якісний навчальний контент, треба витратити надто багато часу [3, с. 35].

Аналіз досліджень, пов'язаних із впровадженням дистанційної технології навчання у практику як вітчизняних, так і зарубіжних освітніх організацій, дозволив зробити висновок, що він потребує вирішення проблем, пов'язаних з управлінськими аспектами. Облік досвіду, отриманого педагогічною спільнотою при впровадженні дистанційної технології навчання у практику, дозволить з меншими труднощами вирішувати завдання, що постають перед управліннями та педагогами.

На даному етапі розвитку дистанційних технологій наше завдання полягає в тому, щоб організувати навчальний процес так, щоб нові форми навчання давали за ступенем якості результат як мінімум такий же, як і традиційні. До того ж існує безліч питань, пов'язаних з методиками вимірювання ефективності дистанційного навчання. За результатами дослідження можна зробити висновок, що будь-яка система дистанційного навчання саме в Україні має лише початковий етап свого розвитку поки вона не може замінити очне проведення занять, та не є такою ефективною [2, с. 510].

При подальшому впровадженні дистанційних технологій навчання з урахуванням зміни правового поля країни, можуть з'явитися такі проблеми, які потребують вирішення:

Наповнення інформаційно-освітнього середовища. Розробка та впровадження у практику навчальних матеріалів з урахуванням: можливостей інформаційно-освітнього середовища; логіки педагогічної науки (дидактичні закономірності та принципи реалізації освітнього процесу); необхідності дотримання авторського права.

Можливі способи вирішення: мають бути розроблені критерії оцінки навчальних матеріалів, інструкції з розробки та створена комісія з оцінки якості складеного матеріалу. Бажано, щоб це питання було врегульовано на рівні Міністерства освіти та науки.

2. Виділення співробітників освітньої організації та їх навчання, спрямоване на формування компетенцій запровадження дистанційної технології навчання у практику. У зв'язку з тим, що під час навчання у вузі у навчальних планах не було передбачено підготовку педагогів до роботи в інформаційно-освітніх системах ні як користувачів, ні як розробників. Можливі способи вирішення: системне проведення заходів підвищення кваліфікації педагогічного складу [1, с. 5]. Підготовка педагогів з використання сучасних інформаційних технологій при дистанційному навчанні може допомогти модернізації систему освіти в ході зміни технологій, методів та характеру комунікації, підвищуючи її конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг

3. Виділення співробітників на обслуговування інформаційно-освітнього середовища. Ця проблема пов'язана з технічним оснащенням кожної освітньої організації. Вирішенням цієї проблеми буде або виділення ставки в освітній організації, або організація роботи на рівні єдиного технічного обслуговування.

4. Під час підготовки до уроку створення дидактичних матеріалів призводить до істотного збільшення навантаження на викладацький склад, оскільки цей процес є трудомістким і вимагає творчого підходу та високої професійної кваліфікації, а стимулюючий фонд освітньої організації обмежений та не передбачає стимулювання такого роду діяльності.

При цьому систему стимулювання вчителів-предметників та технічного персоналу щодо впровадження дистанційної технології навчання у практику необхідно ретельно продумати з урахуванням соціально-економічної ситуації у освітніх закладах. Для вирішення даної проблеми, наприклад, проводити конкурс кращих занять із застосуванням дистанційних технологій, для цього необхідно розробити критерії оцінки та оплати проводити із стимулюючого фонду.

5. Відбувається безперервна зміна в інформаційних технологіях, що призводить до швидкого застаріння розроблюваного педагогами та впровадженого навчально-методичного матеріалу, внаслідок чого виникає необхідність постійного внесення коригування у вже розроблені матеріали. Ця проблема може бути вирішена також за допомогою проведення конкурсів для педагогів або надання можливості через віртуальні методичні об'єднання обмінюватися досвідом із колегами з інших регіонів, брати активну участь у форумах віртуального методичного об'єднання.

6. Необхідно сформувати універсальні навчальні дії, що дозволяють успішно навчатися в інформаційно-освітньому середовищі. Можливе рішення: додаткові заняття; на уроках інформатики мають бути включені теми щодо вивчення середовища дистанційного навчання; у процесі викладання дисципліни педагог запроваджує елементи завдань, які під його керівництвом учні виконують на уроці в інформаційно-освітньому середовищі.

7. Роботи в інформаційно-освітньому середовищі у віддаленому режимі висувають додаткові вимоги до технічної оснащеності учня, а саме наявності комп'ютера з доступом до Інтернету. Однак не всі сім'ї мають однаковий соціальний статус і можуть задовольнити цю потребу. Можливе рішення: освітня організація може створити фонди для забезпечення необхідним обладнанням.

9. У зв'язку з активним поширенням дистанційних технологій у суспільстві з'являється слаборегульований та контрольований ринок освітніх послуг, що відбивається на його якості та викликає невдоволення у суспільстві. Можливе рішення: необхідно розробити критерії оцінки якості послуг із застосуванням технології дистанційного навчання та здійснення контролю.

Розробка та реалізація інформаційних освітніх технологій і методів навчання, у тому числі дистанційних, позначені одним з основних заходів у програмі розвитку освіти, що забезпечують розвиток системи освіти на користь формування гармонійно розвиненої, соціально активної, творчої особистості та як одного з факторів економічного та соціального прогресу суспільства.

Вибір способів вирішення освітня організація має приймати самостійно, діючи у правовому полі країни.

Висновок. Отже, переваги та недоліки віддаленого навчання вже встигли оцінити як ті хто навчається, так і ті, що навчають. Але, незважаючи на певні мінуси системи, вона є досить ефективною. За її допомогою все більше людей знаходить можливість здобуття якісної освіти. Система дистанційної освіти має потенціал стати найефективнішою формою навчання як самостійна одиниця або у поєднанні з фундаментальною освітою.

Перелік джерел посилання.

1. Алексеева Г. М. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності: монографія. Бердянськ: БДПУ, 2014. 269 с.
2. Бондаренко Л., Бондаренко В., Шишкін Г. Проблеми дистанційного навчання в закладах вищої та середньої освіти. *Science. Innovation. Quality: 1st International Scientific-Practical Conference SIQ - 2020, December 17-18th, 2020. Book of Papers.* Berdyansk: BSPU, 2020. С. 507–510.
3. Мізюк В. Проблеми впровадження технологій дистанційного навчання в заклади загальної середньої освіти під час карантину та шляхи їх вирішення. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. Вип. 31(4). С. 32-38.